EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 2.6.2021.
COM(2021) 528 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Pastiprinātas uzraudzības atjauninājums - Grieķija, 2021. gada jūnijs

{SWD(2021) 528 final}

VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

Ekonomikas attīstība un rīcībpolitikas Grieķijā tiek uzraudzītas Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada ietvaros un pastiprinātās uzraudzības sistēmā atbilstīgi Regulas (ES) Nr. 472/2013 ([1]) 2. un 3. pantam. Veicot Grieķijas pastiprināto uzraudzību ([2]), atzīts, ka Grieķijai arī turpmāk ir jāīsteno pasākumi, lai novērstu ekonomikas un finanšu grūtību cēloņus vai varbūtējos cēloņus, vienlaikus īstenojot strukturālas reformas, lai atbalstītu noturīgu un ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi.

Pastiprināta uzraudzība nodrošina visaptverošu pamatu ekonomikas attīstības uzraudzībai un tādas politikas īstenošanai, kas vajadzīga, lai nodrošinātu ilgtspējīgu ekonomikas atveseļošanu. Minētā uzraudzība ļauj regulāri novērtēt jaunākās ekonomiskās un finanšu norises Grieķijā, kā arī uzraudzīt valsts finansēšanas nosacījumus un atjaunināt parāda atmaksājamības analīzi. Pastiprinātā uzraudzība turklāt nodrošina satvaru novērtējumam par to, kā Grieķija pilda Eurogrupas sanāksmē 2018. gada 22. jūnijā pausto vispārīgo apņemšanos turpināt un pabeigt reformas, kas noteiktas saskaņā ar Eiropas Stabilitātes mehānisma programmu, un nodrošināt, ka tiek turpināts ievērot finansiālās palīdzības programmu ietvaros noteikto svarīgo reformu mērķus. Šajā kontekstā pastiprinātās uzraudzības ietvaros tiek pārraudzīts, kā tiek īstenotas konkrētās apņemšanās saskaņotajos termiņos līdz 2022. gada vidum pabeigt galvenās strukturālās reformas, kas saskaņā ar programmu sāktas sešās galvenajās jomās: i) fiskālā un fiskāli strukturālā politika, ii) sociālā labklājība, iii) finanšu stabilitāte, iv) darba un produktu tirgi, v) Grieķijas Aktīvu un līdzdalības korporācija un privatizācija un vi) valsts pārvaldes modernizācija ([3]).

Šis ir desmitais pastiprinātās uzraudzības ziņojums par Grieķiju. Tas ir sagatavots līdztekus makroekonomikas nelīdzsvarotības padziļinātajam pārskatam un konkrētām valstīm adresētiem ieteikumiem, izvērtējot Grieķijas 2021. gada stabilitātes programmu Eiropas pusgada ietvaros. Ziņojuma pamatā ir konstatējumi, kas gūti 2021. gada 20.–21. aprīļa attālinātajā misijā un regulārajā dialogā ar iestādēm. Misiju veica Eiropas Komisija sadarbībā ar Eiropas Centrālo banku ([4]); Starptautiskais Valūtas fonds piedalījās pēcprogrammas uzraudzības kontekstā, savukārt Eiropas Stabilitātes mehānisms piedalījās savas agrīnās brīdināšanas sistēmas ietvaros un atbilstoši 2018. gada 27. aprīļa Saprašanās memorandam par darba attiecībām starp Eiropas Komisiju un Eiropas Stabilitātes mehānismu. Šajā ziņojumā ir novērtēts, kā Grieķija ir īstenojusi savas Eurogrupai paustās apņemšanās pabeigt reformas, kuru termiņš ir 2020. gada beigas, un sniegta informācija par apņemšanām, kuru termiņš ir 2021. gada vidus. Ziņojums tika sagatavots, ņemot vērā informāciju, kas bija pieejama līdz robeždatumam, t. i., 2021. gada 27. maijam.

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 472/2013 (2013. gada 21. maijs) par to eurozonas dalībvalstu ekonomiskās un budžeta uzraudzības pastiprināšanu, kurās ir vai kurām draud nopietnas finanšu stabilitātes grūtības (OV L 140, 27.5.2013., 1. lpp.).

([2]) Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/998 (2021. gada 17. februāris) par pastiprinātās uzraudzības pagarināšanu Grieķijā.

([3]) https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf.

([4]) ECB darbinieki piedalījās pārskatīšanas misijā saskaņā ar ECB kompetencēm un tādējādi nodrošināja speciālās zināšanas par finanšu sektora politiku un makroekonomiski svarīgiem jautājumiem, piemēram, par galvenajiem fiskālajiem mērķiem un ilgtspēju, un finansējuma vajadzībām. Pirms pārskatīšanas misijas no 2021. gada 6. līdz 14. aprīlim notika tehniska misija, kas arī tika īstenota attālināti.

Šis ziņojums varētu kalpot par pamatu Eurogrupas lēmumam par nākamā no politikas atkarīgo parāda pasākumu kopuma uzsākšanu 748 miljonu EUR apmērā. Par šiem pasākumiem 2018. gada 22. jūnijā tika panākta vienošanās ar Eurogrupu, un tie ietver tādu ienākumiem ekvivalentu summu pārskaitīšanu, kuras izriet no centrālo banku turētajām Grieķijas valsts obligācijām saskaņā ar Vērtspapīru tirgu programmu un Nolīgumu par neto finanšu aktīviem, un atbrīvojumu no palielinātās procentu likmju starpības konkrētiem aizdevumiem, ko nodrošina Eiropas Finanšu stabilitātes instruments. No politikas atkarīgo parāda pasākumu ceturtā daļa tika uzsākta pēc Eurogrupas sanāksmes 2020. gada 30. novembrī, *inter alia* pamatojoties uz novērtējumu par Grieķijas 2020. gada vidus saistību īstenošanu, kas ietverts Komisijas 2020. gada 18. novembrī pieņemtajā pastiprinātas uzraudzības ziņojumā ([5]), un ņemot vērā ārkārtas apstākļus, ko radīja koronavīrusa uzliesmojums.

VISPĀRĪGAIS NOVĒRTĒJUMS

Ziņojums tika sagatavots, ņemot vērā nepārtraukto pandēmiju un ierobežošanas pasākumus, kā arī cerības uz pakāpenisku ekonomikas atgūšanos, pateicoties vakcinācijas kampaņai. Grieķijas ekonomika 2020. gadā saruka par 8,2 %, kas ir nedaudz mazāk, nekā gaidīts, bet joprojām ievērojami vairāk nekā ES kopumā, galvenokārt sakarā ar tūrisma nozares ietekmi ekonomikā. Jaunu koronavīrusa gadījumu skaita pieaugums ir licis iestādēm saglabāt 2020. gada beigās un šā gada sākumā ieviestos personu mobilitātes ierobežojumus un ierobežošanas pasākumus, vienlaikus nesen sākot piesardzīgi atvērt tūrisma nozari ārvalstu tūristiem. Valdība izklāstīja papildu fiskālās politikas pasākumus 2021. un 2022. gadam, lai stiprinātu ekonomikas atveseļošanos un privātās investīcijas. Tāpēc paredzams, ka fiskālās politikas nostāja joprojām būs atbalstoša un turpinās mazināt krīzes ietekmi uz darba tirgu un sociālo situāciju. ES atbalsta nodarbinātības aizsardzības pasākumus, jo īpaši izmantojot jauno finanšu instrumentu pagaidu atbalstam bezdarba riska mazināšanai ārkārtas situācijā (*SURE*) un Eiropas Sociālo fondu. Tiek prognozēts, ka nodarbinātība 2021. gadā nedaudz pieaugs, jo līdz ar ekonomikas atgūšanos pakāpeniski atsāksies pieņemšana darbā. Atveseļošanas un noturības plānā izklāstīto reformu un investīciju īstenošanas paredzētā sākšana nodrošinās papildu izaugsmes impulsu un dinamiku centieniem modernizēt ekonomiku un samazināt bezdarbu, nabadzību un sociālo atstumtību ([6]).

Iestādes guva labu progresu reformu īstenošanā daudzās politikas jomās, tajā skaitā tajās, kas palīdzēs pārvaldīt pandēmijas sociālekonomisko ietekmi un veicinās jaunu publisko investīciju īstenošanu. Konkrēti:

- **Paredzams, ka maksātnespējas reforma stāsies spēkā saskaņā ar vienošanos 1. jūnijā** pēc tam, kad 1. martā stājās spēkā uzņēmumu sanācijas un uzņēmumu bankrota regulējums. Šis kodekss ir būtiska maksātnespējas regulējuma reforma, un tas ir stājies spēkā ļoti ievērojama īstenošanas darba rezultātā saistībā ar tā detalizēto specifikāciju, kā arī ar IT platformas izveidi, kas ir savstarpēji savienota ar banku sistēmām. Paredzams, ka pārdošanas un atpakaļnomas struktūras izveidošanas process aizņems ievērojami ilgāku laiku, nekā sākotnēji paredzēts, bet tas neprasīs grozījumus

([5]) https://ec.europa.eu/info/publications/enhanced-surveillance-report-greece-november-2020_en.

([6]) Šajā ziņojumā minētās atsauces uz Atveseļošanas un noturības mehānismu nav Grieķijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējums, un tās nekādā veidā nevar kalpot tam, lai iepriekš spriestu par Komisijas veikto plāna novērtējumu.

attiecīgajos tiesību aktos un neietekmēs ne citu regulējuma aspektu īstenošanu, nedz arī nesen pieņemto izpildes pasākumu apturēšanas atcelšanu. Shēma var radīt ievērojamas fiskālās izmaksas, ja to klasificē vispārējā valdībā, un tāpēc iestādes tiek mudinātas to īstenot tā, lai izvairītos no šā riska.

- **Iestādes paplašināja *Hercules* shēmu, lai veicinātu ienākumus nenesošu aizdevumu turpmāku samazināšanu.** Shēma bija galvenais virzītājspēks ienākumus nenesošo aizdevumu īpatsvara būtiskam samazinājumam līdz 30,2 % 2020. gada beigās no vairāk nekā 40 % 2019. gada beigās ([7]). Paredzams, ka shēmas pagarināšana ļaus Grieķijas bankām vēl vairāk samazināt ienākumus nenesošos aizdevumus un atbalstīt to centienus 2022. gadā sasniegt ienākumus nenesošu aizdevumu viencipara īpatsvaru saskaņā ar nesen pārskatītajām ienākumus nenesošo aizdevumu samazināšanas stratēģijām, kas iesniegtas uzraudzības iestādei. Šo vērienīgo plānu panākumi ir atkarīgi no vairākiem faktoriem, piemēram, no jaunu ienākumus nenesošu aizdevumu pieplūduma un ekonomikas un tirgus apstākļiem.

- **Paredzams, ka 1. jūnijā stāsies spēkā Valsts ieņēmumu neatkarīgās iestādes visaptveroša cilvēkresursu reforma**. Paredzams, ka reforma palīdzēs Neatkarīgajai iestādei izpildīt konkrēto apņemšanos nodrošināt atbilstošu personālu arī turpmāk.

- **Iestādes pabeidza vietējam sabiedriskajam transportam paredzēto subsīdiju sistēmas reformu**, īpašu apņemšanos, un **garantēto minimālo ienākumu (GMI) trešā un pēdējā pīlāra** ieviešanu visā valstī, arī īpašu apņemšanos, kas ļauj no 1. jūnija sniegt sociālo atbalstu un īpaši pielāgotus nodarbinātības pakalpojumus GMI saņēmējiem. GMI reformai ir bijusi redzama ietekme uz nabadzības samazināšanu, lai gan nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto cilvēku īpatsvars joprojām ir viens no augstākajiem ES (30 % 2019. gadā). Iestādes septembrī pieņems tiesību aktus, lai izmantotu **uz funkcionalitāti balstītu invaliditātes novērtēšanas sistēmu** nolūkā novērtēt tiesības uz pabalstu jaunajā izmēģinājuma programmā par personīgo palīdzību invalīdiem. Tas nozīmē, ka jaunā novērtēšanas shēma tiks tieši izmantota lēmumiem par pabalstiem natūrā no nākamā gada pirmā ceturkšņa bez nepieciešamības pēc papildu izmēģinājuma projekta par funkcionalitātes novērtēšanas sistēmu.

- **Iestādes pieņēma būtiski pārstrādātu publiskā iepirkuma regulējumu**, jaunu konceptuālu regulējumu par **iekšējo kontroli valsts pārvaldē**, un tiesību aktus, lai izveidotu **stratēģisku projektu sarakstu.** Paredzams, ka tiesību akti par **projektu sagatavošanas mehānisma** izveidi lieliem investīciju projektiem tiks pieņemti jūnija sākumā. Lai gan nākotnē būs jāturpina šo pasākumu pilnīga īstenošana, šiem pasākumiem ir izšķiroša nozīme, lai sekmīgi sāktu Atveseļošanas un noturības mehānisma darbību. Atveseļošanas un noturības plānā iekļautās reformas un investīcijas papildina reformas, ko uzrauga pastiprinātas uzraudzības ietvaros, bet tām ir ilgtermiņa perspektīva un attiecīgā gadījumā tās turpina attīstīt reformas, kas sāktas pastiprinātas uzraudzības ietvaros.

([7]) Avots: Grieķijas Banka, ienākumus nenesoši aizdevumi kā daļa no kopējiem bruto aizdevumiem klientiem individuāli. Šis skaitlis atšķiras no tā, kas norādīts padziļinātajā pārskatā, jo pēdējais ir Eiropas Centrālās bankas paziņotais skaitlis un atspoguļo ienākumus nenesošus aizdevumus kā daļu no kopējiem bruto aizdevumiem un avansiem konsolidēti (t. i., ietverot naudas līdzekļu atlikumus centrālajās bankās un citus pieprasījuma noguldījumus saucējā).

- **Iestādes sasniedza 30 % mērķi attiecībā uz veselības aprūpes izdevumu centralizētu iepirkumu**, īpašu apņemšanos, vienlaikus veicot pasākumus, lai paātrinātu līdzekļu atgūšanu un atsāktu darbu pie primārās veselības aprūpes reformas.

- **Ir nostiprinātas Augstākās civilā personāla atlases padomes spējas**, un ir gūti labi panākumi integrētas cilvēkresursu pārvaldības sistēmas izveidē valsts pārvaldei. Ierobežojums attiecībā uz pagaidu darbinieku pieņemšanu, pie kā darbs turpinās, tiks īstenots tikai no 2022. gada, bet iestādes apņēmās 2021. gada oktobrī īstenot pagaidu amata vietu saskaņotu samazinājumu.

Reformas turpinājās arī citās svarīgās jomās. Iestādes gūst labu progresu **publisko kontu funkcionālās klasifikācijas** 1. līmeņa izveidē, kas paredzēta 2021. gada oktobrī, un sagatavoja ceļvedi tās 2. līmeņa īstenošanai līdz 2022. gada aprīlim. Funkcionālā klasifikācija ir būtisks elements budžeta un politikas formulēšanā. Tika pieņemti svarīgi pasākumi, tajā skaitā jauni primārie un sekundārie tiesību akti, lai **vienkāršotu investīciju licencēšanas** prasības un reformētu **inspekciju sistēmu**. Neraugoties uz reformu plašo tvērumu pa nozarēm, jomas, kas saistītas ar uzņēmējdarbības licencēšanu izglītības darbībās, netika iekļautas šajā paketē, bet iestādes tām pievērsīsies līdz 2021. gada septembrim. Visbeidzot tika atbloķēts konkurss par IT sistēmas ieviešanu licencēšanai un inspekcijām, kura izpilde bija apgrūtināta, un nesen tika publicēts galīgais lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. **Kadastrālā reforma** tiek īstenota saskaņā ar pārskatīto ceļvedi, un ir gūts labs progress kadastrālo apsekojumu pabeigšanas, kadastra biroju izveides un **meža karšu** sagatavošanas jomā. 95 % no visām kartēm tiks ratificētas 2022. gada pirmajā ceturksnī pēc iebildumu iesniegšanas termiņa pagarinājuma pandēmijas dēļ un administratīvo un likumdošanas problēmu novēršanai. **Grieķijas Aktīvu un līdzdalības korporācija** gatavo atjauninātu stratēģisko plānu pēc tam, kad tika izdoti iestāžu atjauninātie ministrijas norādījumi, kas ietver jaunu uzsvaru uz tirgus aktīvu pārvaldību, un tiek veikti atzinīgi vērtējami pasākumi, lai stiprinātu korporācijas kā aktīva akcionāra lomu. Labs progress tika gūts vairākos notiekošos **privatizācijas darījumos**, ieskaitot *Hellinikon*, vairākas reģionālās ostas, nekustamo īpašumu un pazemes dabasgāzes krātuvi Dienvidkavalā. Progress attiecībā uz atlikušajām nepabeigtajām darbībām saistībā ar *Egnatia* koncesiju ir bijis ierobežots, un darbi kavējas. Visbeidzot, bet ne mazāk svarīgi, iestādes pieņēma attiecīgus pasākumus, lai īstenotu atlikušos **Pretkorupcijas starpvalstu grupas ieteikumus**, un noteica grafiku īpašās apņemšanās izpildei, vienlaikus pabeidzot ilgi gaidītos uzlabojumus aktīvu deklarēšanas procedūras īstenošanā.

Iestādes veic pasākumus, lai novērstu pandēmijas izraisītos kavējumus. Pirmkārt, pretēji sākotnējam plānam, **kavēto maksājumu uzkrājums** laikposmā no 2020. gada decembra līdz 2021. gada februārim palielinājās par 96 miljoniem EUR, galvenokārt sakarā ar likviditātes trūkumu dažās struktūrās. Iestādes veica pasākumus, lai labotu situāciju, un iesniedza atjauninātu dzēšanas plānu, kas apstiprina iepriekš saskaņotos mērķus, vienlaikus ņemot vērā jaunu visaptverošu analīzi par faktoriem, kas nav valdības tiešā kontrolē. Paredzams, ka analīze, par kuru vienojās ar Eiropas iestādēm, veicinās mērķu ticamību un sasniedzamību. Vienlaikus iestādes turpina īstenot strukturālus pasākumus, lai īstenotu Grieķijas Revīzijas palātas ieteikumus, kas galvenokārt vērsti uz IT uzlabojumiem, efektīvu iekšējās kontroles sistēmu izveidi, personāla komplektēšanu un maksājumu procedūru uzlabošanu, un lielākā daļa no tiem ir jāievieš līdz 2021. gada vidum. Otrkārt, iestādes sekmīgi pabeidza ***ENFIA* īpašuma** nodokļa pārvērtēšanu un vienojās 2022. gada augusta nodokļu deklarācijas pārcelt uz 2022. gada pirmo ceturksni, jo reformas īstenošana vēl 2021. gadā vairs nav iespējama.

Treškārt, tika atsākta **likumā noteiktās minimālās algas** atjaunināšanas procedūra, un paredzams, ka tā tiks pabeigta līdz jūlija beigām, un ilgi gaidītā **Darba kodeksa reforma** ir nodota sabiedriskai apspriešanai, un to plānots iesniegt parlamentam jūnija pirmajā nedēļā, būtiski modernizējot darba tiesību aktus un paverot ceļu to kodifikācijai, kas ir īpaša apņemšanās. Visbeidzot, **tiesu sistēmas reformās** tika gūts zināms atzinīgi vērtējams progress, pieņemot Tiesu iestāžu darbinieku kodeksu un sekundāros tiesību aktus attiecībā uz nodaļu "JustStat", savukārt darbs pie citiem svarīgiem tiesību aktiem un īpašu palātu izveide turpināsies. Tiesu iestāžu digitalizācijai ir laba dinamika, taču ļoti novēlotā obligātās elektroniskās reģistrācijas ieviešana virzās uz priekšu tikai administratīvajās tiesās, jo tās īstenošana civiltiesās un krimināltiesās ir saistīta ar lietu pārvaldības sistēmas otrā posma izstrādi, par ko konkurss tiks atsākts – ar paplašinātu darbības jomu – 2021. gada jūlijā. Eiropas iestādes mudināja iestādes atbalstīt brīvprātīgu elektronisko reģistrāciju civiltiesās un krimināltiesās.

Neraugoties uz būtisko progresu maksātnespējas tiesību aktu jomā, ar pandēmiju saistītie tiesvedības traucējumi turpināja ietekmēt citu finanšu sektora reformu īstenošanu 2021. gada pirmajā ceturksnī, taču procesi pakāpeniski atsākas. Tas jo īpaši attiecas uz uzkrāto iepriekšējo mājsaimniecību maksātnespējas lietu apstrādi. Lai gan tiek īstenots īpašs ceļvedis apstrādes paātrināšanai, tagad pilnīga dzēšana, visticamāk, aizkavēsies, pārsniedzot 2021. gada beigu mērķrādītāju. Izpildes procedūru, tajā skaitā izsoļu, horizontālā apturēšana, kas bija spēkā kopš 2020. gada novembra un tika novērtēta kā tāda, kurai ir potenciāla nelabvēlīga ietekme uz ienākumus nenesošo aizdevumu samazināšanu, tika atcelta 2021. gada aprīļa sākumā, ļaujot pakāpeniski atsākt visus izpildes pasākumus. Lielākā daļa izsoļu tiks pārceltas uz vēlāku laiku pēc vasaras, tādējādi ierobežojot 2021. gadā veicamo izsoļu kopējo skaitu līdz līmenim, kas ir zemāks par pirmspandēmijas līmeni. Iestādes arī gatavo turpmākus pasākumus, lai veicinātu atbilstību 2020. gada decembrī pieņemtajiem pasākumiem izsoļu norises uzlabošanai, un apstiprināja, ka pārskatītais Civilprocesa kodekss, ar ko cita starpā tiks pabeigta izsoļu reforma, tiks pieņemts 2021. gada jūlijā un stāsies spēkā pirms nākamā tiesas gada sākuma pēc vasaras. Pandēmija ir turpinājusi kavēt progresu attiecībā uz pieprasīto valsts garantiju dzēšanu, bet paredzams, ka jau ieviestie pasākumi nodrošinās paātrinājumu gada otrajā ceturksnī.

Kopumā šajā ziņojumā secināts, ka Grieķija ir veikusi nepieciešamos pasākumus, lai izpildītu savas īpašās apņemšanās, neraugoties uz pandēmijas radītajiem sarežģītajiem apstākļiem. Iestādes īstenoja vairākas fundamentālas reformas, tajā skaitā jomās, kas būs svarīgas, lai pārvaldītu pašreizējās ekonomikas krīzes ilgtermiņa sekas un stiprinātu valsts pārvaldes spēju sekmīgi īstenot atveseļošanas un noturības plānu. Eiropas iestādes atzinīgi vērtē ciešo un konstruktīvo iesaisti visās jomās un mudina iestādes saglabāt dinamiku un vajadzības gadījumā pastiprināt centienus novērst kavējumus, kurus daļēji izraisīja pandēmija, jo īpaši attiecībā uz finanšu sektora reformām.

MAKROEKONOMISKĀS NORISES

Koronavīrusa pandēmijas ietekme iezīmēja Grieķijas ekonomikas virzību 2020. gadā. Grieķijas iekšzemes kopprodukts 2020. gadā samazinājās par 8,2 % gadā, atspoguļojot ierobežošanas pasākumu ietekmi uz saimniecisko darbību un jo īpaši uz tūrisma nozari. Neraugoties uz to, ka gada pēdējā ceturksnī tika noteikti stingrāki ierobežojumi pandēmijas izplatības ierobežošanai, Grieķijas ekonomikai bija ievērojams 2,7 % pieaugums ceturksnī, atspoguļojot lielākus valdības izdevumus un spēcīgu neto eksporta pieaugumu. Patēriņa cenas samazinājās galvenokārt spēcīgā deflācijas spiediena dēļ, ko radīja enerģijas cenas, un ekonomikas lejupslīdes dēļ.

Neraugoties uz pandēmijas radītajiem lielajiem ekonomikas traucējumiem, nodarbinātības atbalsta pasākumiem izdevās aizsargāt darba tirgu, 2020. gadā saglabājot bezdarba līmeni 16,3 % līmenī. Tajā pašā laikā nodarbinātība salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu samazinājās, jo galvenokārt tūrisma nozarē tika pieņemts darbā mazāk jaunu darbinieku. Galvenā darba tirgus aizsardzības shēma tika ieviesta jau 2020. gada sākumā, un tā atbalsta darba ņēmējus, kuru darba līgumi ir uz laiku apturēti, vienlaikus aizsargājot viņu amatus. 2021. gada martā to darbinieku skaits, uz kuriem attiecās darba līgumu apturēšana, sasniedza 547 000 (128 400 uzņēmumos), kas ir vairāk nekā trīs reizes vairāk nekā 2020. gada oktobrī, kad Grieķijā sākās pandēmijas otrais vilnis. Līdzīgi arī nodarbinātības subsīdiju programma, kas tika sākta 2020. gada oktobrī, līdz šim ir nodrošinājusi nodarbinātību gandrīz 30 000 personu, no kurām 4600 iepriekš bija ilgstoši bezdarbnieki. Saīsināta darbalaika shēma ("Synergasia"), ko atbalsta finansēšanas instruments pagaidu atbalstam bezdarba riska mazināšanai ārkārtas situācijā (*SURE*), 2021. gada februārī turpināja sniegt atbalstu aptuveni 17 000 darbinieku 1600 uzņēmumos.

Atveseļošanas temps īstermiņā, visticamāk, būs nedaudz lēnāks, nekā iepriekš prognozēts, jo tiks pagarināti ierobežošanas pasākumi, bet atveseļošanas un noturības plāna īstenošanas gaidāmā sākšana veicinās turpmāko izaugsmi. Paredzams, ka stingrākie ierobežošanas pasākumi ietekmēs atveseļošanās tempu 2021. gada pirmajā ceturksnī. Tomēr stabilais progress vakcinācijas jomā un tūrisma nozares pakāpeniska darbības atsākšana, visticamāk, paātrinās saimniecisko darbību otrajā pusgadā. Saskaņā ar Komisijas 2021. gada pavasara prognozi tiek prognozēts, ka reālais IKP Grieķijā 2021. gadā pieaugs par 4,1 % un 2022. gadā – par 6,0 %, ko galvenokārt veicinās investīcijas, sākot no 2021. gada otrās puses. Paredzams, ka arī neto eksports sniegs pozitīvu ieguldījumu, ko veicinās pakāpeniska tūrisma nozares darbības atsākšana. Privāto patēriņu, visticamāk, veicinās tas, ka tiks realizēta daļa pirkumu, kas aizkavējās no iepriekšējā gada. Gaidāmajam mājsaimniecību izdevumu pieaugumam un no tā izrietošajai atveseļošanai darbietilpīgāko pakalpojumu nozarē būtu arī jāveicina to darba ņēmēju atgriešanās pie pastāvīgas nodarbinātības, uz kuriem pašlaik attiecas nodarbinātības atbalsta shēmas, tādējādi ļaujot pakāpeniski atvieglot atbalsta pasākumus. Tiek prognozēts, ka 2021. gadā saglabāsies nedaudz negatīva inflācija pakalpojumu nozares negatīvā cenu spiediena un vājā rūpniecības preču pieprasījuma dēļ. Paredzams, ka 2022. gadā patēriņa cenas lēnām atgūsies, jo saimnieciskā darbība atgriezīsies pirmspandēmijas līmenī un tūrisma aktivitāte pakāpeniski atjaunosies.

Komisijas 2021. gada pavasara prognozē ņemtas vērā atveseļošanas un noturības plānā ietvertās reformas un investīcijas. Plānā ir iekļauti vairāki pārdomāti investīciju projekti, jo īpaši tādās jomās kā zaļā pārveide, digitālā pārkārtošanās, ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme, kā arī citi izaugsmi veicinoši izdevumi, kuru īstenošana, paredzams, strauji tiks sākta 2021. gada otrajā pusē. Veicinot Grieķijas zaļo pārveidi un digitālo pārkārtošanos, šīs investīcijas, visticamāk, nodrošinās spēcīgu stimulu ekonomikas atveseļošanai un 2021. un 2022. gadā paātrinās izaugsmi vidēji par aptuveni 1,3 procentpunktiem. Plāna mērķis ir ne tikai uzlabot konkurētspēju un ražīgumu, bet arī veicināt nodarbinātību un iekļaujošu atveseļošanu.

Nenoteiktība par nākotni joprojām ir liela. Neraugoties uz notiekošo vakcinācijas kampaņu, pandēmijas attīstība gan vietējā, gan starptautiskā līmenī joprojām ir pakļauta ievērojamai nenoteiktībai. Tas ietekmē tūrismu un ar tūrismu saistītās nozares, piemēram, viesmīlības nozari un pārtikas un pakalpojumu sniegšanu, kas veido salīdzinoši lielu Grieķijas ekonomikas daļu. Nenoteiktība attiecas arī uz korporatīvās un banku nozares

atveseļošanas ātrumu pēc atbalsta pasākumu pakāpeniskas atcelšanas, kas varētu radīt spiedienu uz uzņēmumu likviditāti un, iespējams, maksātspēju. Paredzams, ka domino efektu mazinās nesenā subsīdiju shēma uzņēmumu aizdevumu atbalstam. Joprojām pastāv šķēršļi, kas jo īpaši kavē mazo un vidējo uzņēmumu piekļuvi finansējumam, bet paredzams, ka tie tiks mazināti, izmantojot atveseļošanas un noturības plānā izklāstītos pasākumus. Darba tirgus attīstība īstermiņā būs ļoti atkarīga no darba tirgus atbalsta pasākumu pakāpeniskas atcelšanas, kas būs rūpīgi jāpārvalda. Ārējie ģeopolitiskie faktori un iespējamā migrācijas krīzes atjaunošanās pēc pandēmijas atkāpšanās joprojām rada nenoteiktību. Pozitīvi ir tas, ka pandēmijas laikā uzkrātie ietaupījumi varētu palielināt izdevumus nākotnē. Attiecībā uz inflāciju ar ekonomikas perspektīvām saistītā nenoteiktība nozīmē negatīvus riskus, kas apdraud prognozēto virzību.

1. tabula. **Kopsavilkums par galvenajiem makroekonomikas mainīgajiem lielumiem (%)**

	2020	2021	2022
Reālā IKP pieaugums	-8,2	4,1	6,0
Nodarbinātības pieaugums	-1,3	0,4	0,7
Bezdarba līmenis	16,3	16,3	16,1
Saskaņotā patēriņa cenu indeksa pieaugums	-1,3	-0,2	0,6

Avots: Eiropas Komisija

FISKĀLĀS NORISES

Grieķijas primārais deficīts, ko uzrauga pastiprinātas uzraudzības ietvaros, 2020. gadā sasniedza 7,5 % no IKP. Pasliktināšanās salīdzinājumā ar Komisijas 2020. gada rudens prognozi ir skaidrojama ar papildu pasākumiem, ko valdība veikusi, lai novērstu pandēmijas otro vilni 2020. gada pēdējos mēnešos. Turklāt *Eurostat* ir precizējis vairākus statistikas jautājumus, kas veicināja mazāku fiskālo bilanci. Visievērojamākā statistikas pārskatīšana ir lēmums uzkrāt visas paredzamās valsts garantiju uzkrājuma dzēšanas izmaksas līdz 2020. gadam. Ar šo pārskatīšanu 2020. gada deficītam pievienoja 1,2 % no IKP, vienlaikus neietekmējot vispārējās valdības parāda līmeni. Vēl viens svarīgs lēmums, ko pieņēma statistikas iestādes, attiecās uz atgūšanas mehānisma fiskālo uzskaiti. Tā kā pastāvīgi uzkrājas neatgūtās atgūstamās summas, statistikas iestādes nolēma atteikties no iepriekšējās uzskaites prakses, saskaņā ar kuru uzkrājumu izdevumus noteica ar atgūšanas maksimālajiem apjomiem, un uzskaitīt visas atgūstamās summas un atlaides, kad tās faktiski tiktu iekasētas vai kompensētas. Tiek lēsts, ka 2020. gadā šo izmaiņu rezultātā bilanci pasliktinoša ietekme bija 0,3 % apmērā no IKP, savukārt iepriekšējās fiskālās bilances laikposmā no 2012. līdz 2019. gadam ir pasliktinājušās vidēji par 0,2 % no IKP, neietekmējot vispārējās valdības parāda līmeni.

Fiskālā politika 2021. gadā joprojām būs atbalstoša, un paredzams, ka lielākā daļa fiskālo pasākumu, kas pieņemti krīzes sociālo un ekonomisko izmaksu mazināšanai, tiks pakāpeniski atcelti 2022. gadā. Iestādes saglabā atbalstu pandēmijas apkarošanai 2021. gadā, pagarinot agrākos pasākumus, lai reaģētu uz trešo inficēšanās vilni. Tas ietver finansējuma papildu palielinājumu "atmaksājamiem avansa maksājumiem" (pandēmijas skartajiem uzņēmumiem sniegtais publiskais atbalsts, kas sadalīts aizdevumu veidā ar nosacītu subsīdiju komponentu), palielinātu fiskālo atbalstu darbiniekiem, kuru darba līgums ir apturēts, palielinātus veselības aprūpes izdevumus un pagarinātu nodokļu atlikšanu. Saskaņā ar pašreizējo pieņēmumu, ka pārvietošanās ierobežojumi pakāpeniski tiks atviegloti,

paredzams, ka lielākā daļa pasākumu, kas vērsti uz uzņēmumiem un mājsaimniecībām, ko pandēmija skārusi tieši, no 2022. gada tiks pārtraukti.

Ir paredzēti papildu pasākumi, lai turpinātu sniegt atbalstu ekonomikas atveseļošanai 2022. gadā, tajā skaitā tik ļoti nepieciešamais atvieglojums uzņēmumu nodokļu slogam. Sociālā nodrošinājuma iemaksu samazinātā likme un sociālās solidaritātes nodokļa samazinājums privātajā sektorā paliks spēkā arī 2022. gadā. Iestādes arī nolēma 2021. gadā uzņēmumu ienākuma nodokļa avansa maksājuma likmi samazināt no 100 % līdz 70 % un, sākot no 2022. gada, saglabāt to 80 % apmērā. Šā pasākuma mērķis ir aizsargāt likviditāti un privātās investīcijas, jo pretējā gadījumā uzņēmumiem, kļūstot rentabliem, tiktu piemērota gandrīz 50 % faktiskā nodokļu likme ([8]), kas radītu lielu risku privātām investīcijām. Turklāt, sākot no 2021. taksācijas gada, uzņēmumu ienākuma nodoklis tiks samazināts par diviem procentpunktiem līdz 22 %. Šim pasākumam ir neliela, negatīva, pastāvīga ietekme uz publiskajām finansēm aptuveni 0,1 % apmērā no IKP, taču tas ir solis pareizajā virzienā, lai novērstu lielo nodokļu slogu uzņēmumiem, kas jau ilgstoši ir bijis iemesls bažām ([9]). Šā pasākuma ietekmi kompensēs pastāvīgs ieņēmumu pieaugums no atjaunojamo energoresursu konta, ko piemēro, sākot no 2021. gada, jo īpaši no siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotām un zaļās maksas ieviešanas par dīzeļdegvielas patēriņu.

Komisijas 2021. gada pavasara prognozē paredzēts, ka primārais deficīts, ko uzrauga pastiprinātas uzraudzības ietvaros, 2021. gadā sasniegs 7,3 % no IKP un 2022. gadā – 0,5 % no IKP, kas ir cieši saskaņots ar iestāžu prognozi ([10]). Šajā prognozē ņemta vērā fiskālā atbalsta pasākumu pakāpeniska izbeigšana un paredzamā ekonomikas atveseļošanās. Tas ietver arī "atmaksājamo avansa maksājumu" izmaksas (pandēmijas skartajiem uzņēmumiem sniegtais publiskais atbalsts, kas sadalīts aizdevumu veidā ar nosacītu subsīdiju komponentu). Uzkrājumi garantijām, kas sniegtas saistībā ar pandēmiju, ir uzskaitīti 2020. gadā. Savukārt *Hercules* shēmas ietvaros sniegtās garantijas var ietekmēt fiskālo bilanci tikai nākotnē, ja un kad tās tiek izmantotas. Komisijas pavasara prognozē ir ņemts vērā Grieķijas atveseļošanas un noturības plānā iekļautais liela mēroga finansiālais atbalsts no izaugsmi veicinošām reformām un investīcijām, kas, paredzams, sniegs būtisku atbalstu ekonomikai un veicinās potenciālo izaugsmi. Tas savukārt sekmēs piesardzīga fiskālā stāvokļa sasniegšanu. Iestāžu 2021. gada stabilitātes programmā prognozēts, ka primārais deficīts 2021. gadā sasniegs 7,2 % no IKP un 2022. gadā – 0,3 % no IKP.

([8]) Grieķijā uzņēmumi maksā uzņēmumu ienākuma nodokļa avansus, pamatojoties uz iepriekšējā gada peļņu, un noskaidrošanu veic nākamajā gadā, tiklīdz peļņa ir kļuvusi zināma. Tas nozīmē, ka, ja uzņēmums pirmo reizi gūst peļņu T-1 gadā, tad T gadā tam būs jāmaksā 24 % avanss no nodokļa, kas būs jāmaksā par T gadu, un 24 % uzņēmumu ienākuma nodoklis par peļņu, kas gūta T-1, izmantojot noskaidrošanas mehānismu, jo iepriekšējā gadā avansa maksājumi nav veikti. Tas papildina faktisko nodokļa likmi 48 % apmērā T gadā.

([9]) Lai analizētu nodokļu slogu, skatīt 2. pastiprinātas uzraudzības ziņojumu (2019. gada februāris).

([10]) Vispārējā izņēmuma klauzula tika iedarbināta, 2020. gada martā vienojoties Eiropas Komisijai un Eiropadomei, un tā turpina darboties 2021. gadā, kā norādīts 2021. gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģijā. Vispārējā izņēmuma klauzula ļauj uz laiku atkāpties no budžeta prasībām, tostarp no Grieķijas fiskālajiem mērķiem, ko uzrauga pastiprinātas uzraudzības ietvaros, ar nosacījumu, ka tas neapdraud fiskālo stabilitāti vidējā termiņā. Komisija 2021. gada martā pieņēma paziņojumu, kurā ierosināja, ka dalībvalstīm ar augstu parāda līmeni kā Grieķijai 2022. gadā būtu jāīsteno piesardzīga fiskālā politika, vienlaikus saglabājot nacionāli finansētas investīcijas un izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijas, lai finansētu papildu augstas kvalitātes investīciju projektus un strukturālās reformas. Pamatojoties uz Komisijas 2021. gada pavasara prognozi, Komisija 2. jūnijā uzskatīja, ka nosacījumi vispārējās izņēmuma klauzulas turpmākai piemērošanai 2022. gadā un tās deaktivēšanai no 2023. gada ir izpildīti. Arī pēc vispārējās izņēmuma klauzulas deaktivēšanas tiks ņemta vērā valstu konkrētā situācija. Skatīt Komisijas paziņojumu "Ekonomikas politikas koordinēšana 2021. gadā: pārvarēt Covid-19, atbalstīt atveseļošanu un modernizēt mūsu ekonomiku", Briselē, 2.6.2021., COM(2021) 500 final.

2. tabula. **Fiskālās prognozes galvenie virzītājspēki**

	2020 Fakt.	2021 Prog.	2022 Prog.
Kopā ieņēmumi, mljrd. EUR	**82,9**	**84,6**	**90,0**
% no IKP	**50,0**	**49,2**	**48,9**
	līmenis	*gada izmaiņas (mljrd. EUR)*	
Kopā ieņēmumi, mljrd. EUR	**82,9**	**1,7**	**5,5**
Makro		1,0	3,0
Ieņēmumu pasākumi		-2,1	1,2
Nenodokļu ieņēmumi un prasījumi ES fondiem		0,5	0,9
Citas korekcijas		2,2	0,4
Kopā primārie izdevumi, mljrd. EUR	**95,3**	**97,1**	**90,9**
% no IKP	**57,5**	**56,5**	**49,4**
	līmenis	*gada izmaiņas (mljrd. EUR)*	
Kopā primārie izdevumi, mljrd. EUR	**95,3**	**1,8**	**-6,2**
Darbinieku kompensācija	22,3	0,4	0,2
Sociālie pārvedumi	39,5	0,9	-0,3
Investīcijas	5,2	3,8	2,0
Starppatēriņš	8,7	1,3	-0,5
Citi izdevumi un rezerve	19,8	-4,6	-7,5
Primārā bilance pastiprinātas uzraudzības izteiksmē, mljrd. EUR	**-12,4**	**-12,6**	**-0,9**
% no IKP	**-7,5**	**-7,3**	**-0,5**

Avots: Eiropas Komisija

Iestādes pieņēma sekundāros tiesību aktus, kuros noteikti kritēriji atkārtotai iekļaušanai nodokļu norēķinu shēmā attiecībā uz nodokļu saistībām, kas tika pārtrauktas pirms pandēmijas. Šie tiesību akti ir daļa no pasākumiem, par kuriem panākta vienošanās saistībā ar 8. pastiprinātas uzraudzības ziņojumu, un ar to tiek īstenota "otrā iespēja" tiem, kuri pēc regulējuma pārskatīšanas 2019. gada novembrī bija izstājušies no iepriekšējām norēķinu shēmām. Ar to ievieš kapitāla, ienākumu zuduma un stingras atbilstības kritērijus, kas ir atzinīgi vērtējams jauninājums regulējumā.

Fiskālie riski joprojām ir būtiski. Lielā mērā to pamatā joprojām ir nenoteiktība, kas saistīta ar pandēmijas attīstību, un papildu fiskālais atbalsts, kas varētu būt nepieciešams, lai mazinātu veselības krīzes sociālās un ekonomiskās izmaksas. Papildu riski ir saistīti ar valsts garantiju faktiskajām izmaksām un atmaksājamiem avansiem, kas pagarināti pandēmijas laikā. Plānotā pārdošanas un atpakaļnomas shēma attiecībā uz neaizsargātiem debitoriem piederošiem īpašumiem var radīt ievērojamas fiskālās izmaksas, ja to klasificē vispārējās valdības sektorā ([11]). Riski, kas izriet no tiesvedības lietām pret Valsts nekustamā īpašuma sabiedrību (*ETAD*) un iepriekšēju reformu pašreizējo apstrīdēšanu, kā aprakstīts iepriekšējos ziņojumos, joprojām ir ievērojami. Migrācijas plūsmu atjaunošanās pasliktinātu fiskālo bilanci nākotnē. Visbeidzot, prognozē tiek pieņemts, ka tiks pilnībā izpildīti budžeta maksimālie apjomi, kas, ja netiks sasniegti, uzlabos fiskālos rezultātus, samazinot publisko izdevumu ieguldījumu izaugsmē.

([11]) Atkarībā no ekonomiskās brīvības un īpašumtiesību līmeņa, saskaņā ar kuru šāda organizācija darbojas, to var uzskatīt par vispārējās valdības daļu, vai ne. Ja lielāko daļu tās darbības nosacījumu nosaka valsts, ierobežojot tās rīcības brīvību attiecībā uz svarīgiem parametriem, to var klasificēt kā daļu no vispārējās valdības. Šajā gadījumā šīs organizācijas veiktos pirkumus uzskatītu par valdības izdevumiem.

VALSTS PARĀDA FINANSĒŠANA

Valsts peļņas likmju starpības kopš 2021. gada februāra ir bijušas stabilas – aptuveni 60 bāzes punkti piecu gadu termiņā. Labvēlīgos finansēšanas nosacījumus joprojām sekmē arī Eiropas Centrālās bankas atbalstošā monetārās politikas nostāja, arī tās pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programma. Grieķija saglabāja savu klātbūtni obligāciju tirgos un turpināja īstenot savu finansēšanas plānu. Martā tika piesaistīti 2,5 miljardi EUR, emitējot 30 gadu valsts obligāciju ar ienesīgumu nedaudz zem 2 %. Izsole vairāk nekā 10 reizes pārsniedza pieejamo skaitu, un tā bija pirmā Grieķijas 30 gadu valsts obligācija, kas tika emitēta kopš 2007. gada. Martā Grieķija arī daļēji pirms termiņa atmaksāja aizdevumus no Starptautiskā Valūtas fonda, kas ir atzinīgi vērtējams solis, kurš palīdz samazināt ārvalstu valūtu risku un raida pareizo signālu tirgiem. Atlikušais neatmaksāto aizdevumu apjoms Starptautiskajam Valūtas fondam ir 1,8 miljardi EUR. Vispārējās valdības naudas rezerves 2021. gada marta beigās bija aptuveni 28 miljardi EUR, kas būtu pietiekami, lai segtu vispārējās valdības finansējuma vajadzības ilgāk nekā gadu saskaņā ar pašreizējām fiskālajām prognozēm. 2021. gada aprīlī *Standard & Poor's* paaugstināja Grieķijas valsts kredītreitingu par vienu iezīmi no BB- uz BB, vienlaikus saglabājot pozitīvu perspektīvu. Ar šo atjaunināto informāciju Grieķijas valsts reitings divās reitingu aģentūrās ir tikai divas iezīmes zem investīciju kategorijas.

PARĀDA ATMAKSĀJAMĪBAS ANALĪZE

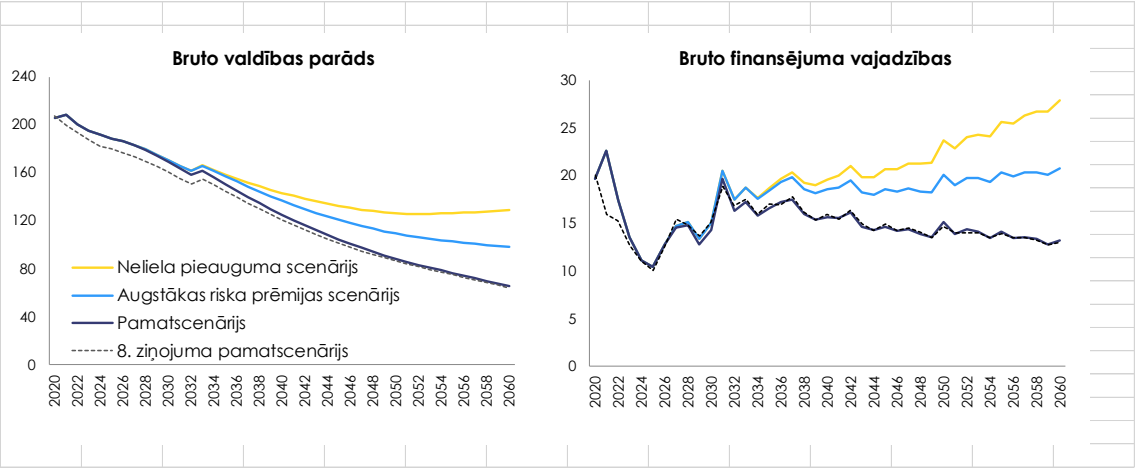
Parāda atmaksājamības analīze ir atjaunināta, ņemot vērā atjaunināto makroekonomikas un fiskālo perspektīvu Komisijas 2021. gada pavasara prognozē. Metodika tika publicēta 8. pastiprinātās uzraudzības ziņojumā. Regulējumā cieši ievērots Komisijas parāda atmaksājamības uzraudzības regulējums un ņemti vērā papildu alternatīvi scenāriji. Procentu likmju pieņēmumos izmantotās nākotnes likmes ir no 2021. gada marta beigām.

Ieilgusī pandēmija palielināja fiskālās stabilitātes riskus, ko daļēji kompensē gaidāmā ekonomikas atveseļošanās. Analīzes rezultāti liecina, ka pamatscenārijā parāda attiecība pret IKP, sākot no 2021. gada, turpina samazināties. Pamatscenārijā prognozēts, ka līdz desmitgades beigām parāds sasniegs 169 % un līdz 2047. gadam samazināsies zem 100 % no IKP.

Novērtējumā ņemta vērā Atveseļošanas un noturības mehānisma paredzamā pozitīvā ietekme uz izaugsmi nākamajos sešos gados. Tā pamatā ir informācija, kas sniegta atveseļošanas un noturības plānā un atspoguļota Komisijas pavasara prognozē izmantotajos pieņēmumos, un tā neskar Komisijas veikto atveseļošanas un noturības plāna oficiālo novērtējumu. Paredzams, ka Atveseļošanas un noturības mehānismā izklāstītajiem pasākumiem laikposmā no 2021. līdz 2026. gadam būs palielinoša ietekme uz reālo IKP vidēji 0,8 apmērā. Lai gan tam ir ilgtermiņa ietekme uz IKP līmeni, šajā parāda atmaksājamības analīzē nav ņemta vērā Atveseļošanas un noturības mehānisma iespējamā ilgtermiņa ietekme uz potenciālo IKP pieaugumu pēc 2026. gada. Attiecībā uz finansējumu – 13 % no kopējā finansējuma ir paredzēts izmaksāt 2021. gadā kā priekšfinansējumu. Attiecībā uz aizdevumiem – aprēķinu pamatā ir valdības plāns visu summu tālāk aizdot privātajam sektoram līdzfinansējuma veidā ar atmaksas termiņu, kas atbilst Atveseļošanas un noturības mehānisma aizdevumu termiņam. Tas īstermiņā palielina bruto finansējuma vajadzības, bet ilgtermiņā neietekmē nominālā parāda līmeni, jo tiek pieņemts, ka privātā sektora aizdevumu atmaksa valdībai nodrošinās nepieciešamo finansējumu valdības

aizdevuma atmaksai Eiropas Savienībai. Pašreizējās simulācijās nav ņemta vērā mehānisma aizdevuma elementa iespējamā ietekme uz fiskālo bilanci (izņemot otrās kārtas ietekmi).

1. grafiks. **Parāda atmaksājamības analīzes rezultāti**

Avots: Komisijas dienesti.

3. tabula. **Galvenie pieņēmumi un rezultāti**

		2021	2022	2023	2024	2030	2040	2050	2060	vidēji 2021-2029	vidēji 2030-2060
Pieņēmumi	Primārā bilance (% no IKP)	-7,3	-0,5	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	0,8	2,2
	Reālā IKP pieaugums	4,1	6,0	2,4	1,7	0,7	1,7	1,6	1,5	2,0	1,5
	Nominālā IKP piegaugums	3,8	6,7	3,2	2,5	2,8	3,8	3,6	3,5	2,9	3,5
	Refinansējuma likme (10 gadu termiņš)	0,8	1,0	1,1	1,3	2,3	3,1	4,0	4,0	1,5	3,4
Rezultāti	Bruto finansējuma vajadzības (% no IKP)	22,6	17,4	13,5	11,1	14,3	15,6	15,2	13,2		
	Bruto valdības parāds (% no IKP)	208,1	200,1	194,9	191,6	168,8	124,8	88,3	65,4		

Avots: Komisijas dienesti.

Bruto finansējuma vajadzības īstermiņā joprojām ir augstas, galvenokārt lielā primārā deficīta dēļ. Paredzams, ka atveseļošanas un noturības plānā izklāstītā aizdevumu mehānisma īstenošana palīdzēs nodrošināt lielākas bruto finansējuma vajadzības 2021.–2022. gadā, lai gan šī papildu finansējuma vajadzība tiks segta ar pieņemto Atveseļošanas un noturības mehānisma aizdevuma izmaksu. Paredzams, ka turpmākajos gados finansējuma vajadzības būs mērenas un līdz 2030. gadam saglabāsies mazākas par 15 % no IKP. Pēc lielu bruto finansējuma vajadzību perioda 2030. gados, kas saistīts ar to aizdevumu atmaksas sākšanu, kuri piešķirti saskaņā ar Eiropas Stabilitātes mehānisma programmu, un ar Eiropas Finanšu stabilitātes instrumenta aizdevumu procentu atlikšanas perioda beigām, paredzams, ka tās turpinās samazināties un līdz 2060. gadam sasniegs 13 % no IKP.

4. tabula. **Galvenie pieņēmumi scenārijos**

		2021	2022	2023	2024	2030	2040	2050	2060	vidēji 2021-2029	vidēji 2030-2060
Nominālā IKP pieaugums (%)	Pamatscenārijs	3,8	6,7	3,2	2,5	2,8	3,8	3,6	3,5	2,9	3,5
	Augstākas riska prēmijas scenārijs	3,8	6,7	3,2	2,5	2,8	3,8	3,6	3,5	2,9	3,5
	Neliela pieauguma scenārijs	3,8	6,7	3,2	2,5	2,8	3,0	3,0	3,0	2,9	3,0
Refinansējuma likme (%)	Pamatscenārijs	0,8	1,0	1,1	1,3	2,3	3,1	4,0	4,0	1,5	3,4
	Augstākas riska prēmijas scenārijs	0,8	1,0	1,1	1,3	4,0	4,7	5,9	6,0	2,3	5,2
	Neliela pieauguma scenārijs	0,8	1,0	1,1	1,3	4,0	4,7	5,9	6,0	2,3	5,2

Avots: Komisijas dienesti.

Alternatīvie scenāriji norāda uz nedaudz lielākiem ilgtspējas riskiem. Ir atjaunināti arī divi alternatīvi scenāriji, kas izstrādāti 8. pastiprinātās uzraudzības ziņojumā. Saskaņā ar "augstākas riska prēmijas" scenāriju parāda trajektorija kopumā ir augstāka, bet visā novērtēšanas periodā turpina samazināties. Bruto finansējuma vajadzības ilgtermiņā ir lielākas un prognozes pēdējos gados nedaudz pārsniedz 20 % no IKP. Saskaņā ar "neliela

pieauguma" scenāriju parāda līmenis ilgtermiņā joprojām ir augsts, un bruto finansējuma vajadzības visā periodā pieaug, pastāvīgi pārsniedzot 20 % no IKP, sākot no 2040. gadu vidus.

Valdības parāda struktūra un termiņa profils mazina neaizsargātību parādu dēļ, savukārt iespējamās saistības var radīt papildu riskus. Liela daļa parāda tiek finansēta ar zemām likmēm ar ilgiem termiņiem, kas kopā ar Grieķijas vispārējās valdības lielajām naudas rezervēm efektīvi mazina finansēšanas izmaksu īstermiņa svārstību ietekmi. Šajā ziņojumā sniegtajā parāda atmaksājamības analīzē nav ņemta vērā atveseļošanas un noturības plānā izklāstīto reformu un investīciju ilgtermiņa ietekme uz izaugsmi, kas var vēl vairāk mazināt atmaksājamības riskus. Turpretī pastāv riski, ko rada nenoteiktība saistībā ar iespējamām saistībām pret privāto sektoru, tajā skaitā valsts garantijām, kas piešķirtas uzņēmumiem un pašnodarbinātām personām pandēmijas laikā vai saistībā ar *Hercules* shēmu. Visbeidzot, pavērsiens pretējā virzienā pašlaik dominējošajā vidē ar zemām procentu likmēm vidējā termiņā arī palielinātu atmaksājamības riskus, ja tas materializēsies.

NORISES FINANŠU SEKTORĀ

Banku rentabilitāte 2020. gadā guva labumu no ārkārtējiem tirdzniecības ienākumiem un zemām finansēšanas izmaksām. Tajā pašā laikā dažas bankas ir pārcēlušas uz agrāku laiku uzkrājumus, kas saistīti ar pandēmijas un gaidāmās vērtspapīrošanas ietekmi. Bankas reģistrēja pozitīvus tirdzniecības ienākumus valdības obligāciju portfeļos un zemākas finansējuma izmaksas, pateicoties lielajai Eurosistēmas likviditātei un samazinoties privātpersonu vai MVU noguldījumu izmaksām. Tajā pašā laikā vērtības samazinājums tika palielināts, lai apmierinātu lielākas uzkrājumu vajadzības pandēmijas dēļ un lai prognozētu ienākumus nenesošu aizdevumu plānotos vērtspapīrošanas darījumus 2021. gadā. Turklāt vienai sistēmiskai bankai bija jāuzskaita zaudējumi, kas radušies vērtspapīrošanas darījumā, kurš tika īstenots līdz 2020. gada beigām. Pozitīvi ir tas, ka bankas ir samazinājušas darbības izmaksas, īstenojot brīvprātīgas darbinieku aiziešanas no darba shēmas. Kopumā banku sistēma 2020. gadā uzrādīja zaudējumus pēc nodokļiem, vienlaikus izvairoties no atliktā nodokļa kredītu radīšanas pēc uzņēmumu iepriekšējām reorganizācijām ("spietošana"). Zemu procentu likmju vide un nenoteiktība par ekonomikas perspektīvām negatīvi ietekmē 2021. gada perspektīvas. Zemām procentu likmēm būtu jāturpina atbalstīt saimniecisko darbību, taču tās radīs arī turpmāku spiedienu uz neto procentu likmju starpībām, jo īpaši pēc gaidāmās bilanču sakārtošanas. To varētu līdzsvarot ar jaunām aizdevumu darbībām, palielinātām maksām par digitālajiem pakalpojumiem, kapitāla pārvaldību un banku apdrošināšanas uzņēmējdarbību, kā arī iniciatīvām izmaksu samazināšanai. Vērtības samazināšanās varētu normalizēties spēcīgāku bilanču dēļ, ņemot vērā ienākumus nenesošu aizdevumu samazināšanas centienu panākumus.

Banku sistēmas kapitāla pozīcija kopumā ir atbilstoša, taču to joprojām apdraud zemā rentabilitāte un zemā aktīvu kvalitāte, savukārt valsts un banku saikne ir kļuvusi stiprāka. Banku vidējā pirmā līmeņa pamata kapitāla un kopējā kapitāla attiecība 2020. gada septembra beigās konsolidēti bija attiecīgi 14,6 % un 16,3 % no riska svērtajiem aktīviem. Lai gan bankas veic virkni kapitāla palielināšanas darbību, lai segtu gaidāmās ienākumus nenesošo aizdevumu vērtspapīrošanas izmaksas un pārejas prudenciālo pasākumu pakāpenisku atcelšanu, zemais rentabilitātes līmenis var radīt problēmas banku kapitāla pozīcijai nākotnē. Turklāt tas var izraisīt jau tā augstā atliktā nodokļa kredītu īpatsvara pieaugumu banku kapitālā (59 % no pirmā līmeņa pamata kapitāla 2020. gada beigās). Atliktā nodokļa kredītu lielais īpatsvars, banku pieaugošie iekšzemes valdības obligāciju turējumi, valsts kapitāla daļas sektorā un valsts garantijas saskaņā ar *Hercules* shēmu nozīmē

stiprāku valsts banku saikni, kas turpmāk būs cieši jāuzrauga. Pozitīvi ir tas, ka 2021. gada aprīlī tika sekmīgi pabeigta pirmā akciju kapitāla palielināšana, ko sistēmiskā banka veica kopš 2015. gada, piesaistot 1,38 miljardus EUR. Vidējā termiņā saskaņā ar ES banku nozares tiesisko regulējumu Grieķijas bankām, tāpat kā visām ES bankām, nākamajos gados būs jāemitē ievērojamas iekšēji rekapitalizējama parāda summas, lai izpildītu minimuma prasību pašu kapitālam un atbilstīgajām saistībām (*MREL*), kas varētu palielināt spiedienu uz ilgtermiņa nenodrošinātā finansējuma izmaksām.

Paredzams, ka *Hercules* shēmas pagarināšana veicinās ienākumus nenesošo aizdevumu samazināšanas paātrināšanu 2021. gadā, galvenokārt veicot neorganiskas darbības ([12]), pamatojoties uz iepriekšējā gada spēcīgo sniegumu. Ienākumus nenesošu aizdevumu portfeļu pārdošana un vērtspapīrošana saskaņā ar *Hercules* shēmu bija galvenais virzītājspēks, kas noteica ienākumus nenesošo aizdevumu ievērojamu samazinājumu par 21,1 miljardu EUR 2020. gadā, sasniedzot 47,5 miljardus EUR atsevišķi pēc stabila ceturtā ceturkšņa snieguma. Rezultātā ienākumus nenesošo aizdevumu īpatsvars ievērojami samazinājās līdz 30,2 % ([13]), kas tomēr joprojām ir augstākais rādītājs eurozonā. Pastāvīgo uzlabojumu 2020. gadā, neraugoties uz pandēmiju un no tās izrietošo stabilizēto aizdevumu skaita samazināšanos, veicināja vēsturiski zemi saistību neizpildes rādītāji, pateicoties spēkā esošajiem moratoriju un valsts atbalsta pasākumiem. Paredzams, ka nesenais *Hercules* aktīvu aizsardzības shēmas pagarinājums vēl par 18 mēnešiem apvienojumā ar papildu 12 miljardiem EUR, kas valsts garantiju shēmu kopējo finansējumu palielina līdz 24 miljardiem EUR, ļaus Grieķijas bankām turpināt īstenot ienākumus nenesošu aizdevumu samazināšanas stratēģijas, cenšoties 2022. gadā sasniegt vienciparа ienākumus nenesošu aizdevumu īpatsvaru ([14]). Šo vērienīgo samazināšanas plānu panākumi ir atkarīgi no vairākiem faktoriem, piemēram, no jaunu ienākumus nenesošu aizdevumu pieplūduma, turpmākās ekonomikas izaugsmes un vispārējiem tirgus apstākļiem. Iestādes vērtē, vai ir nepieciešams papildu grozījums attiecīgajos *Hercules* shēmas īstenošanas tiesību aktos, lai atspoguļotu pandēmijas negatīvo ietekmi uz līdzekļu atgūšanu ([15]). Komisija ir apstiprinājusi pasākumu kā tādu, kas neietver nekādu valsts atbalstu.

Sākotnējās maksājumu tendences pazīmes pēc moratoriju termiņa beigām liecina, ka negatīvā ietekme uz aktīvu kvalitāti kopumā var atbilst banku sākotnējām prognozēm, bet saglabājas negatīvi riski. Lielākā daļa moratoriju zaudēja spēku 2020. gada beigās ar dažiem nelieliem izņēmumiem, jo īpaši saistībā ar viesmīlības nozari. Sākotnējie rezultāti 2021. gada pirmajos divos mēnešos liecina, ka iespējamo saistību neizpildes gadījumu skaits, iespējams, nepārsniegs sākotnējo aplēsi, kas iekļauta banku uzņēmējdarbības plānos, vai Grieķijas Bankas pašreizējo prognožu zemāko punktu. Raitu pāreju uz normālu maksājumu modeli aizņēmējiem atbalsta arī a) pagaidu maksājumu subsīdiju shēma, ko iestādes

([12]) Neorganiskas darbības attiecas uz ienākumus nenesošu aizdevumu pārdošanu un vērtspapīrošanu. Organiskas darbības attiecas uz ienākumus nenesošu aizdevumu iekšēju pārstrukturēšanu vai nodrošinājuma likvidāciju.

([13]) Avots: Grieķijas Banka.

([14]) Trīs darījumi saskaņā ar sākotnējo *Hercules* shēmu, kas ietver ieņēmumus nenesošus aizdevumus kopumā 17,6 miljardu EUR apmērā, ir parakstīti un tiks noslēgti 2021. gada pirmajā pusē, un vēl viens darījums ir gandrīz pabeigts attiecībā uz aizdevumu portfeli 6 miljardu EUR apmērā. Turklāt ir paziņots par četriem papildu darījumiem, kas atbilst vērtspapīrošanas darījumiem 16,3 miljardu EUR vērtībā, un paredzams, ka tie tiks noslēgti laikposmā no 2021. gada ceturtā ceturkšņa līdz 2022. gada otrajam ceturksnim, izmantojot neseno pagarinājumu.

([15]) Izpildes pasākumu apturēšana pandēmijas laikā ir ietekmējusi kredītu apkalpotāju spēju atgūt kredītus. Iestādes vērtē, vai varētu nodrošināt zināmu elastību, ņemot vērā to, ka tiesiskajā regulējumā ir paredzēti pasākumi gadījumā, ja atgūtās summas neatbilst uzņēmējdarbības plānu prognozēm.

izveidojušas koronavīrusa skartajiem debitoriem ar aizdevumiem galvenajai dzīvesvietai ("Gefyra" shēma), un b) virkne progresīvu produktu, ko bankas piedāvā dzīvotspējīgiem klientiem, kuri saskaras ar pagaidu grūtībām. Nesen ir pieņemta arī *Gefyra* līdzīga shēma, kas vērsta uz maziem un vidējiem uzņēmumiem un profesionāļiem paredzētiem uzņēmējdarbības aizdevumiem, un tā palīdzēs mazināt jebkādu domino efektu pēc moratoriju termiņa beigām. Tomēr negatīvie riski joprojām pastāv, jo nelabvēlīga ietekme uz aktīvu kvalitāti var izpausties arī 2021. gada otrajā pusē vai 2022. gada sākumā, jo īpaši pēc dažādu valsts atbalsta programmu atcelšanas. Tas varētu nozīmēt lielākas uzkrājumu vajadzības nekā līdz šim uzskaitītās, lai pilnībā nosegtu pandēmijas iespējamo ietekmi uz aizdevumu portfeli. Turklāt jaunu slikto aizdevumu būtiskā plūsma jebkurā scenārijā joprojām norāda uz nepieciešamību uzlabot banku iekšējo spēju dzīvotspējīgai ilgtermiņa aizdevumu pārstrukturēšanai, lai sasniegtu vērienīgos ienākumus nenesošo aizdevumu samazināšanas mērķus.

Grieķijas Attīstības banka turpina atbalstīt kredītus ne tikai ar pandēmiju saistītiem pasākumiem, bet arī ar jaunām iniciatīvām, kas plānotas 2021. gadā. Covid-19 uzņēmumu garantiju fondam līdz marta beigām ir izdevies nodrošināt aizdevumus 5,4 miljardu EUR apmērā, savukārt paredzams, ka jauna konkursa izsludināšana maziem uzņēmumiem un profesionāļiem piesaistīs papildu 0,4 miljardus EUR jaunu aizdevumu veidā. Saskaņā ar *TEPIX II* līdz marta beigām tika piešķirti aizdevumi gandrīz 2,6 miljardu EUR apmērā. Turklāt notiek diskusijas par papildu shēmu īstenošanu gada laikā, galveno uzmanību pievēršot maziem un vidējiem uzņēmumiem. Šo atbalsta programmu pozitīvā ietekme ir veicinājusi neto kredītu izsniegšanu nefinanšu sabiedrībām, kas turpināja uzrādīt rekordlielu 12 mēnešu pieauguma tempu, 2021. gada februārī sasniedzot 10,3 %, un lieliem uzņēmumiem temps bija lielāks nekā maziem un vidējiem uzņēmumiem. Tomēr valsts atbalsta pasākumu turpmāka pakāpeniska atcelšana var ietekmēt banku spēju nākotnē saglabāt šādu kredītu pieauguma līmeni. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu izmaksas attiecībā uz lieliem uzņēmumiem saglabājās stabilas vēsturiski zemā līmenī, savukārt mazākiem uzņēmumiem bija vērojams neliels kāpums, atspoguļojot paaugstinātu kredītrisku. Neto kredīti mājsaimniecībām joprojām uzrāda stabilu negatīvu 12 mēnešu pieauguma tempu (–2,5 % 2021. gada februārī), neraugoties uz banku aizdevumu likmju samazināšanos šā veida kredītam.

Grieķijas Finanšu stabilitātes fonds ir pabeidzis savu 3. korporatīvās pārvaldības novērtējumu par četru sistēmisko banku valdēm. Pēc tam tiks sagatavots bankām adresēto ieteikumu saraksts. Tajā pašā laikā nesen pieņemtais grozījums tā reglamentējošajos tiesību aktos ļauj fondam kā privātam ieguldītājam piedalīties nākotnes akciju kapitāla palielināšanā bankās, kurās tam pieder kapitāldaļas, sākot ar nesen noslēgto akciju kapitāla palielināšanu vienā no sistēmiskajām bankām. Paredzams, ka citi svarīgi aspekti, tajā skaitā fonda darbības laiks, pārvaldība, īpašās tiesības, atsavināšanas stratēģija un valdes atbilstības kritēriji bankām, tiks risināti kopīgi līdz 2021. gada oktobrim.